

TANSSI VIERAAN KIELEN OPPIMISEN TUKENA
ENGLANNINKIELISESSÄ PÄIVÄKODISSA

Riikka Lausniemi q31241

Opinnäytetyö, Syksy 2016

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Pori

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) +

Lastentarhanopettajan kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Lausniemi Riikka. Tanssi oppimisen tukena englanninkielisessä päiväkodissa. Diak, Pori, syksy 2016, 34 sivua, 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää ja toteuttaa menetelmä, jossa tanssin avulla tuetaan vieraan kielen oppimista englanninkielisessä päiväkodissa. Tarkoituksena oli tuoda päiväkodin arkeen jotakin uutta, minkä vuoksi opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena hankkeena. Opinnäytetyön tehtävinä olivat hankkeen teoriapohjan ja taustan kuvaaminen, tanssituokioiden suunnitteleminen ja toteutus sekä niiden sisältöjen ja tavoitteiden kirjaaminen, hankkeen arviointi ja soveltuvuuden arviointi varhaiskasvatuksen näkökulmasta.

Opinnäytetyön toiminnallinen osuus suoritettiin Nokian Englanninkielisessä päiväkodissa keväällä 2016. Osallistuva ryhmä koostui kuudesta esikoululaisesta. Tanssitunteja oli kaikkiaan viisi, joista jokainen kesti noin 20 minuuttia. Hankkeen arviointi perustui lasten omiin kommentteihin, mukana olleen lastentarhanopettajan havainnointiin sekä opinnäytetyön tekijän omaan arviointiin.

Hankkeesta saadun palautteen mukaan tanssituokioita voidaan soveltaa hyvin osana kielikylpypäiväkodin opetusta, myös osana liikunta- ja taidekasvatusta. Kinesteettinen oppiminen hyödyttää erityisesti lapsia, joilla on keskittymis- tai oppimisvaikeuksia. Tanssituokioita voidaan soveltaa myös nuoremmille lapsille sekä tavallisissa päiväkodeissa toiminnallisena kielisuihkuna.

Asiasanat: Kielikylpy, lapsen motorinen kehitys, liikuntakasvatus ja tanssi, oppimistyylit ja mallioppiminen

ABSTRACT

Lausniemi, Riikka.

Supporting learning with dancing at the English kindergarten.

34 p., 1 appendix. Language: Finnish. Autumn 2016. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Social Services and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this study was to develop and implement the method where dancing can support learning of a foreign language at an English kindergarten. As a functional project, it offered something new to the kindergarten's weekly routine. The thesis consists of the theoretical framework, the plan of the dance sessions and how the sessions were implemented. The purpose of this thesis was also to define the objects and the content as well as to evaluate the project in all and especially the suitability from the point of view of early childhood education.

The practical part of the thesis was carried out at the Nokia English kindergarten in the spring of 2016. The participating group consisted of six pre-school children. There were five dance lessons in all, each about 20 minutes long. Evaluation of the project was based on the children's own comments, the observation of the kindergarten teacher, as well as the author's own evaluation.

According to the feedback received from the project dance lessons can be applied as part of a language immersion teaching, as well as a part of sports and arts education. Kinesthetic learning is especially beneficial to children with concentration or learning difficulties in ordinary teaching environment. Dance lessons can also be applied to younger children as well as at ordinary kindergarten as a functional language shower.

Keywords: Language immersion, child's motoric development, physical education and dance, learning styles and social learning

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 TEOREETTINEN TAUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET	6
2.1 Kielikylpy	7
2.2 Lapsen motorinen kehitys	9
2.3 Liikuntakasvatus ja tanssi	10
2.4 Oppimistyyli ja mallioppiminen	12
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	14
4 HANKKEEN TOTEUTUS	16
4.1 Suunnitteluvaihe	16
4.2 Toteutusvaihe	19
5 KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTI	25
6 POHDINTA	28
7 LÄHTEET	30
8 LIITE 1. Liikunnanopetuksen tuntisuunnitelmalomake	34

1 JOHDANTO

Nyky-yhteiskunnassamme puhaltavat uudet, kansainvälisemmät tuulet. Maahan- ja maastamuutto on huomattavasti vilkastunut viime vuosikymmenien aikana. Globalisoituminen ja vieraan kielen oppiminen ovat näin ollen ajankohtaisia aiheita jopa täällä Suomessa. Pakolaistilanne ja alati muuttuvat sekä ulkomaille laajentuvat työmarkkinat luovat suomalaisperheille paineita hallita muutakin kuin suomen kieli. Vanhemmat ovat entistä valveutuneempia ja haluavat tarjota lapsilleen avaimet kansainvälisyyteen ja suvaitsevaisuuteen valitsemalla kielikylpypäiväkodin tai kansainvälisen koulun. Suomessakin on jo verrattain laaja tarjonta erikoistuneelle varhaiskasvatukselle ja uskon muun muassa liikunta- ja kielipainotteisten päiväkotien määrän kasvavan entisestään lähivuosina. Erikoistuneet yksityiset päiväkodit tarjoavat palvelujaan kaikille, ei vain huippulahjakkaille lapsille. Vaikka kielikylpypäiväkodit ovat viime vuosina maassamme yleistyneet, on kielikylpyä menetelmänä tutkittu verrattain vähän, onhan se rantautunut Suomeen vasta 1980-luvun loppupuolella.

Tässä opinnäytetyössä perehdyn siihen, miten tanssi voi osaltaan auttaa ja tehostaa vieraan kielen oppimista varhaiskasvatuksessa. Moniaistillista oppimista tapahtuu koko eliniän ja liikuntakin on ihmisen perustarve. Työssäni valotan eri oppimistyyliä ja käyn läpi liikunnan merkitystä sekä motorisen kehityksen kautta, että oppimisen kannalta. Tarkoituksenmukaista on luoda puitteet mielekkäälle tavalle oppia ja näin mahdollistaa helpompi tapa sisäistää ja muistaa uutta informaatiota.

Idean opinnäytetyöhöni sain omasta kokemuksesta ja kiinnostuksesta aiheeseen. Kymmenen vuoden ulkomailla asuminen sekä työni tanssinohjaajana innoittivat minua ottamaan tarkasteluun liikunnan ja kielen. Nokian Englanninkielisen päiväkodin johtaja Jenni Mäkelä suhtautui aiheeseeni innostuneesti ja kertoi, että vaikka päiväkoti onkin kielipainotteinen ovat heillä myös liikunta ja toiminnallisuus erittäin tärkeitä kasvatuseriaatteita. Kesällä 2016 Nokian Englanninkielinen päiväkoti muutti suurempiin tiloihin, vaihtoi

nimensä päiväkotia Peppi & Bobbyksi ja muuttui samalla osaksi yksityistä ja maanlaajuista Pilke-päiväkotiketjua.

2 TEOREETTINEN TAUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET

Kielikylypyä menetelmänä on tutkittu kielenkehityksen kannalta sekä ulkomailla että Vaasan yliopistossa. Varsinaista omaan aiheeseeni liittyvää tutkimusta varhaiskasvatuksen piiristä en löytänyt. Samankaltaisia hankkeita löytyi kuitenkin muutama; Mirva Raappana (2013) on julkaissut opinnäytetyön, jonka aiheena oli laulu- ja rytmileikit kolmesta neljään vuotiaan lapsen motorisen kehityksen tukena. Tavoitteena työssä oli tukea lapsen motoristen taitojen kehittymistä ja ehkäistä mahdollisia motorisia viivästymisiä, jotka voivat aiheuttaa lapselle hankaluuksia esimerkiksi sosiaalisissa tilanteissa kouluun siirtyessä. Työn näkökulma ja viitekehys olivat kuitenkin hyvin erilaiset omaan hankkeeseeni nähden.

Vantaalla on vuonna 2013 vedetty nelivuotinen Koko koulu tanssii! -hanke yhdessä teatterikorkeakoulun kanssa, jossa tanssinopetus on integroitu opetussuunnitelmaan. Tanssinopetus tapahtui jonkin muun oppiaineen tunneilla ja opetus rakentui kyseisen oppiaineen sisällöstä käsin. Tällä tavoin toteutettiin kehollista oppimista. Tanssin ja kehollisten menetelmien katsottiin tukevan erityisesti ”toiminnallisten” ja ”kinesteettisten” oppijoiden selviytymistä koulutyöstä. (Anttila 2013, 15.)

Ylen (2010) toteuttama kolmiosainen Liikkuen luovaksi tv-ohjelmasarja esitteli käytännön esimerkkejä siitä, kuinka liikunta tukee oppimista ja edistää luovuutta. Siinä opiskeltiin ruotsin kieltä kinesteettisesti, keskityttiin ryhmässä joogan avulla sekä ideoitiin yhden päivän aikana ryhmässä tanssikoreografia.

Molemmat projektit tukivat vahvasti väitettä siitä, että toiminnallinen oppiminen on vähintään yhtä tehokasta kuin perinteisempään -auditiiviseen ja visuaaliseen oppimistyyliin perustuva opetus. Liikunnan yhdistäminen opiskeluun lisäsi myös osaltaan kouluviihtyvyyttä ja paransi oppilaiden välistä sosiaalista kanssakäymistä. Molemmat hankkeet toteutettiin kuitenkin peruskoulumaailmassa. Varhaiskasvatuksen puolella ei vastaavanlaisia hankkeita ole juurikaan toteutettu.

Teoriapohjan työhöni olen koonnut sekä vieraan kielen oppimisen, että liikuntapedagogiikan näkökulmasta. Perustan teoreettiset faktat kirjallisuuteen sekä internetin luotettaviin tietolähteisiin. Avainsanoja opinnäytetyössäni ovat kielikylpy, lapsen motorinen kehitys, liikuntakasvatus ja tanssi sekä oppimistyylit ja mallioppiminen.

2.1 Kielikylpy

Suomessa käytetään varhaisesta vieraan kielen oppimisesta eri käsitteitä, yleisimmät termit ovat kielikylpy ja kielisuihku. Keskityn tässä työssäni avaamaan kielikylpymenetelmää. Kielisuihku eroaa kielikylvystä siten, että kielikylpy tapahtuu kokonaan kohdekielellä, kun taas kielisuihku on kielirikasteissa toimintaa, jossa vierasta kieltä käytetään vähintään 25 % ajasta lyhyitä tuokioita kerrallaan, esimerkiksi laulujen tai leikkien muodossa (Bärlund, Nyman & Kajander 2015). Kielikylvyllä tarkoitetaan enemmistökielen lapsille tarkoitettua kielenoppimismenetelmää yhden tai useamman toisen kielen omaksumiseen. Kielikylpykieli omaksutaan samoin kuin äidinkieli; vuorovaikutuksessa arjen tilanteissa (Laure`n 2000, 38).

Kielikylpymetodi on kotoisin Kanadasta, jossa on useita erilaisia kielikylpyohjelmia. Aloitusiän perusteella kielikylpymallit voidaan jakaa varhaiseen (early immersion), viivästettyyn (delayed immersion) tai myöhäiseen (late immersion) kielikylpyyn. Kielikylvyn opetuksen määrän perusteella se voidaan jakaa myös osittaiseen ja täydelliseen kielikylpymalliin (partial ja total immersion). (Laure`n 2000, 41.)

Kanadassa kielikylpy sai alkunsa englanninkielisten vanhempien vaatimuksesta. He halusivat tehokkaampaa kieltenopetusta kouluihin, kun Kanada 1960-luvulla muuttui virallisesti kaksikieliseksi. Kuitenkin asiantuntijoiden mukaan kielikylpy katsottiin vaikuttavan kielteisesti äidinkielen kehitykseen ja sopisi vain lahjakkaille

lapsille. Sinnikäs vanhempien toiminta koululautakuntien kautta vaikutti niin, että kielikylpy levisi vähitellen ja on nyt tarjolla koko maassa, missä noin kymmenesosa koululaisista opiskelee kielikylvyssä. (Laurén 2000, 41-42.)

Yleisesti on vallalla käsitys, että kielikylpyopetus soveltuu vain kielellisesti lahjakkaille lapsille. Toinen harhaluulo on, että vieraan kielen oppiminen äidinkielen rinnalla hidastaa myös oman kielen oppimista. On kuitenkin todettu, että kielikylpy sopii kaikille lapsille ja parantaa kielellistä oppimista.

Kanadassa menestyksellisimmäksi on osoittautunut varhainen täydellinen kielikylpy, joka on siellä myös yleisin. Ohjelma aloitetaan päiväkotiasteella. Viivästetyssä kielikylpyohjelmassa opetus alkaa vasta koulun neljännellä tai viidennellä luokalla oppilaiden ollessa 9-10-vuotiaita. Viivästetty ohjelma aloitetaan neljä vuotta tätäkin myöhemmin. (Laurén 2000, 42.)

Suomessa kielikylpyä on toteutettu varhaisen täydellisen kielikylvyn periaatteen mukaan kanadalaisen esikuvan pohjalta vuodesta 1987 aluksi Vaasassa, jossa suomenkieliset lapset osallistuivat ruotsinkieliseen kielikylpyopetukseen (Laurén 2000, 40). Sittemmin maassamme on yleistynyt myös muiden vieraiden kielten kuten muun muassa englannin, saksan, ranskan ja venäjän opetus päiväkodeissa. Pietarsaari on ainoa paikkakunta Suomessa, missä järjestetään suomenkielistä kielikylpyopetusta ruotsinkielisille lapsille. (Pietarsaaren kaupunki i.a.).

Kielikylpypäiväkodit ovat lisääntyneet Suomessa vuosi vuodelta lähinnä lasten vanhempien aloitteellisuuden vuoksi kuten aikoinaan Kanadassa. Vanhemmat ovat kokeneet tarpeelliseksi kielikylpytoiminnan tarjoamisen lapsilleen ja näin ollen yksityisiä päiväkoteja on perustettu ympäri Suomen.

2.2 Lapsen motorinen kehitys

Motorisella kehittämisellä tarkoitetaan niitä progressiivisia muutoksia lapsen motorisissa toiminnoissa, jotka muodostuvat lapsen ja ympäristön välisestä vuorovaikutuksesta. Motorinen oppiminen perustuu vartalon ja sen osien säätely- ja ohjausjärjestelmien muutoksiin, joiden sisäisenä tuloksena on aivoihin muodostunut malli opittavasta suorituksesta ja ulkoisena tuloksena havainnoitavissa oleva hyvin järjestäytynyt kokonaisuus kyseisestä suorituksesta. (Numminen 1996, 11.)

Motorisessa kehityksessä on havaittavissa neljä vaihetta: refleksinomaisten liikkeiden vaihe, alkeellisten liikkeiden vaihe, motoristen perustaitojen vaihe ja erikoistuneiden liikkeiden vaihe. Refleksinomaiset liikkeet ovat vastasyntyneen ensimmäisiä liikkeitä. Nämä liikkeet eivät ole tahdonalaisia. Ensimmäiset tahdonalaiset liikkeet kuuluvat ikävaiheeseen 1–2 vuotta. Näitä liikkeitä kutsutaan alkeellisiksi perusliikkeiksi ja ne ovat tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitojen alkeismalleja. Motoristen perustaitojen kehittyminen ajoittuu ikävuosille 2–7. Tässä ikävaiheessa motoriset perustaidot kehittyvät nopeasti ja lapsi oppii suurimman osan motorisista perustaidoista. Erikoistuneiden liikkeiden vaihe ajoittuu ikävuosille 7–14. Tällöin motorisia perustaitoja osataan yhdistellä ja soveltaa urheilussa ja vapaa-ajalla. Keskimäärin 14 ikävuoden aikana alkaa opittujen taitojen hyödyntämisen vaihe. Motorisia taitoja tarvitaan ja voidaan käyttää jokapäiväisessä elämässä, virkistäytymisessä ja urheilussa. Tämän ajanjakson jälkeiseen motoriseen kehitykseen vaikuttavat esimerkiksi lahjakkuus, mahdollisuudet harrastamiseen, fyysiset kuntotekijät sekä motivaatiotekijät. (Gallahue & Ozmun 2002, 46–51.)

Lasten motoriset valmiudet ja taidot liikkumiseen siis vaihtelevat ikäkausittain. Omaan työhöni kohderyhmäksi valikoitui juuri motoristen taitojen ja ikäkausikehityksen perusteella päiväkodin esikouluikäiset lapset. Tämän ikäinen lapsi kykenee keskittymään jo pitkäksikin aikaa tarkkaavaisuutta vaativiin tehtäviin, mikäli tehtävät ovat sisällöllisesti mielenkiintoisia (Autio & Kaski 2005, 27).

2.3 Liikuntakasvatus ja tanssi

Liikkumisen tarve on lapsen perustarve, ja liikkuminen on yleensä lapsista hauskaa ja luonnollista. On todennäköistä, että lapsi, joka ei saa liikkua tarpeeksi, ei osaa myöskään istua hiljaa paikallaan. Koulussa eikä päiväkodeissa ole aina täysin tiedostettu niitä mahdollisuuksia, miten liikunnan avulla voitaisiin monipuolistaa oppitunteja tai yleensä oppimistilanteita. Pelkästään kuulon tai näön avulla tapahtuva oppiminen jää heikommaksi kuin jos sitä tukee lisäksi kinesteettinen kanava. (Karvonen 2000, 15.)

Lasten liikunnan suunnittelussa ja ohjaamisessa tulisi huomioida yksilölliset erot, eikä keskittyä rakentamaan tuntia lahjakkaimpien liikkujien tason mukaan. Samoin tulee muistaa, että lapset kaipaavat monipuolista mutta riittävän lyhytkestoista liikuntaa, jotta mielekkyyttä ja keskittymiskyky säilyvät.

Liikuntakasvatuksen tavoitteena on ensisijaisesti edistää lapsen motorista ja fyysistä kehitystä ja sen lisäksi tukea muuta oppimista ja kehitystä. Liikunnan avulla voidaan vaikuttaa lapsen minäkuvan ja itsetunnon vahvistumiseen, sosiaalisuuden kehittymiseen sekä ajattelutoimintojen tukemiseen. Pyrkimyksenä on kokonaispersoonallisuuden kehittäminen. (Karvonen 2000, 13.)

Liikunta kaikessa monipuolisuudessaan tukee kielen kehitystä, sillä motorinen ja kielellinen kehitys liittyvät läheisesti toisiinsa. Liikunnalla voidaan vaikuttaa lapsen kognitiivisten taitojen kehittymiseen, itsetunnon vahvistumiseen ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Liikuntaharjoitteisiin voidaan lisätä helposti tekijöitä, jotka tukevat kognitiivisten taitojen kehittymistä, kuten sanastoa, käsitteistöä sekä auditiivista ja visuaalista muistia. (Halme & Vataja 2011, 27, 32–33.)

Myös musiikki on universaalisti käytetty väline varhaiskasvatuksessa. Se on keino tukea lapsen kielen kehitystä, sillä sitä voi hyödyntää päiväkodin tai kodin arjessa lukuisin eri tavoin. Musiikin avulla pystytään luomaan erilaisia tunnetiloja, elämyksiä sekä niin yksilöllisiä kuin yhteisöllisiä kokemuksia. Aluksi lapsi voi kuunnella musiikkia ja vähitellen oppia sieltä lisää sanoja tai yhdistää niitä

johonkin asiaan, esineeseen tai liikkeeseen. Musiikilla voidaan tukea lapsen kielen kehitystä monin tavoin, kuten laulamalla, kuuntelemalla ja soittamalla. (Halme & Vataja 2011, 32–33.)

Kun sekä musiikin että liikunnan todetaan edesauttavan oppimista, on musiikkiliikunta yksi tehokkaimmista tavoista oppia uutta. Tanssi käsitteenä voidaan siis työni kontekstissa rinnastaa lähinnä musiikkiliikuntaan. Musiikillisena liikekokemuksena tanssi tarjoaa varhaiskasvatuksessakin mahdollisuuden sekä luovaan taide- että liikuntakasvatukseen opetuksen tukemisen ohella.

Opetushallituksen (i.a.) mukaan tanssin tarkoitus on luoda pohjaa oppilaan persoonallisuuden tasapainoiselle kehitykselle. Tanssi opettaa kehon hallintaa, keskittymistä, kehon kielen rohkeaa ja samalla hallittua käyttöä ja fyysisten tunteiden sietokykyä. Tanssilla on vahva vaikutus tunne-elämän ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Erilaisten kokemusten ja kokeilujen myötä oppilaiden oma liikemateriaali laajenee ja monipuolistuu. Sen kautta he myös rohkaistuvat ilmaisemaan itseään entistä rohkeammin ja luovemmin.

Liikunnan avulla kasvattamisessa on tärkeintä tiedostaa paitsi toivotut kasvatustavoitteet myös liikunnan kasvatusmahdollisuudet. Liikunta tarjoaa erinomaisen tilaisuuden yhdessä toimimiseen ja uusiin ihmiskontakteihin. Liikuntakasvatus tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden pohtia oikeaa ja väärää, itsekkyyttä ja sääntöjen noudattamista. Laajasti määriteltynä liikuntakasvatuksella tarkoitetaan kaikkea sellaista toimintaa, jossa liikuntaan liittyviä ilmiöitä toteutetaan kasvatuksen näkökulmasta. Liikuntakasvatus ei näin ollen rajoitu vain kysymyksiin siitä, miten liikuntaa opetetaan tai miten liikuntaan kasvatetaan, vaan siihen kuuluvat kaikki kasvatusta edistävät toimenpiteet, joissa liikunta on osallisena. On syytä muistaa, että liikunta toiminnallisena ja paljolti ei-verbaaliseen vuorovaikutukseen perustuvana ilmiönä tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden myös kognitiivisen oppimisen tukemiseen ja monikulttuurisen suvaitsevaisuuden lisäämiseen. (Opetushallitus i.a.)

2.4 Oppimistyyliä ja mallioppiminen

Lapsiryhmää havainnoidessa ei voi olla huomaamatta, kuinka erilaisia oppijoita lapset ovat. Jotkut lapset ovat motorisesti lahjakkaita ja omaksuvat eri liikkumismuotoja ja pelejä nopeasti. Toiset lapset rakastavat kuvakirjoja ja satujen kuuntelua. Lapset imevät uutta tietoa kaikkia aistikanavia käyttäen, mutta usein jokin aistikanava on vahvempi muita. Toiset oppivat parhaiten kuuntelemalla, toiset katselemalla ja osa kosketus- ja liikeaistin avulla.

Jyväskylän yliopiston kielikeskuksen (i.a.) mukaan oppimistyyliä ovat persoonallisia ja yksilöllisiä tapoja ottaa vastaan, prosessoida ja palauttaa mieleen informaatiota. Aisteihin perustuvat oppimistyyliä ovat yleensä jaoteltu auditiiviseen eli kuuloaistiin perustuvaan, visuaaliseen eli näköaistiin perustuvaan ja kinesteettiseen eli liikkeeseen perustuvaan oppimistyyliin. Joskus kinesteettiseen tyyliin rinnastetaan taktiillinen eli kokemusaistien avulla oppiminen. Auditiivinen oppija muistaa parhaiten kuulemansa esitykset ja luennot, kun taas visuaalinen tyyppi muistaa parhaiten lukemansa sekä näkemänsä kuviot ja taulukot. Kinesteettinen oppija muistaa parhaiten asiat, joissa voi itse liikkua mukana tai asiat, joita voi testata liikkumalla tai vaikka näyttämällä. Taktiillinen tyyppi oppii parhaiten käsillä tekemisen kautta. Kirjoittaminen ja piirtäminen toimivat tällöin oppimisen välineinä.

Oppiminen on moniaistillista (multisensorista), koska se on riippuvaista siitä, mitä näemme, kuulemme, maistamme, haistamme ja tunnemme. Havainnointikanavista tärkeimmät ovat näkö-, kuulo ja kinesteettinen kanava. Kinesteettinen aisti on lapsille erittäin merkityksellinen, joten liikkumisen avulla oppiminen on lapselle hyvin luonnollista toimintaa. (Karvonen 2000, 20.)

Päiväkodissa on vielä suhteellisen paljon toiminnallisia opetustuokioita, laulua, leikkiä ja pelejä, mutta peruskoulussa suurin osa opetuksesta tapahtuu auditiivisesti ja visuaalisesti, paikallaan istuen. Otalan (1999, 44) mukaan kuitenkin tavoitteena on rakentaa mahdollisimman laaja ja monipuolinen oppimistyyliä ja tätä kautta mahdollisimman hyvä oppimiskyky. Tämän vuoksi lapsen oppimistyyliä tulisi tarkastella ja kehittää. Oppimistyyliä, jotka ovat

heikoimmilla, tulee pyrkiä vahvistamaan, jotta oppiminen sujuu erilaisissa oppimistilanteissa. Tulevaisuudessa oppitunnit voitaisiin järjestää esimerkiksi metsässä tai opetella matematiikkaa liikkuen tai näytellen. Näin myös lapset, joilla on keskittymisvaikeuksia, hyötyisivät uudenlaisista toiminnallisista opetustyyleistä.

Jo vastasyntynyt oppii seuraamalla vanhempiaan. Mallioppimista siis tapahtuu koko elämämme ajan ja erityisen tärkeää se on lapsen ja nuoren kehityksen kannalta, koska suuri osa käyttäytymisestä opitaan juuri mallioppimisen kautta. Mallioppimisella tarkoitetaan oppimista, joka perustuu jäljittelyyn tai esimerkin noudattamiseen (Hirsjärvi 1983). Siinä henkilö tarkastelee, havainnoi, tekee päätelmiä ja arvioi toisten käyttäytymistä sekä jäljittelee hyvänä kokemaansa käyttäytymistä ja toimintatapoja. Mallioppimiseen kuuluu vahva samaistuminen myönteisesti koettuihin aikuisiin sekä toimiin. Sosiaalinen vuorovaikutus ja sosiaaliset toimintaympäristöt ovat mallioppimisessä keskeisessä roolissa. Lisäksi oleellista ovat oppijan psykologiset ja kognitiiviset prosessit. (Bandura 1997.)

Tanssi on myös mallioppimista. Pienikin lapsi ilmaisee itseään eleillä ja rytmisellä liikkeellä. Vauva aistii rytmin ja kuten muukin fyysinen toiminta, tanssi tuottaa iloa sinällään ja antaa energiaa. Musiikki yhdistettynä liikkumiseen saa ihmisen toimimaan kokonaisvaltaisesti: fyysisesti, henkisesti ja emotionaalisesti. Musiikin ja liikkeen yhdistämisellä on todettu olevan positiivinen vaikutus koordinaatiokykyyn, kehon tuntemukseen, kuuntelu- ja keskittymiskykyyn, itsetuntoon sekä ilmaisullisuuteen (Kuoppala 2002, 232). Tanssi on siis sekä taidetta että liikuntaa.

Usein tanssi mielletään tyttöjen jutuksi. Jo varhaiskasvatuksessa aloitettu tanssikasvatus voi estää negatiivisten asenteiden ja ennakkoluulojen syntyä varsinkin poikien keskuudessa. Tanssin suoma luova itseilmaisuus voi helpottaa lapsia, joilla on oppimis- tai keskittymisvaikeuksia. Tanssia voidaankin käyttää terapiamuotona sekä aikuisilla että lapsilla.

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Kehittämispainotteisen eli toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on käytännön toiminnan ohjeistaminen, opastaminen, toiminnan järjestäminen tai järjeistäminen tai uusien palvelujen suunnittelu ja toteutus. Tällaisessa kehittämishankkeessa olennaista on, että työssä yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. (Vilkkä & Airaksinen 2004, 9.) Kehittämishankkeessa siis kehitetään ja kokeillaan uusia toimintamenetelmiä ja työtapoja, yleensä osana isompaa työelämähanketta (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 33).

Nokian Englanninkielisen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman (i.a.) mukaan kasvattajan on huolehdittava, että lapsella on päivittäin mahdollisuus liikkua ulkona ja sisällä -varhaiskasvatuksen liikuntasuosituksat edellyttävät reipasta liikuntaa vähintään kahden tunnin ajan päivässä. Suunnitelmallista, laadukasta ja motorisia perustaitoja harjoittavaa liikuntaa tulee olla viikoittain. Kasvattajat luovat lapsille liikkumiseen innostavan ympäristön, poistavat siihen liittyviä esteitä ja opettavat turvallista liikkumista. Yhteistyössä vanhempien kanssa varhaiskasvattajat innostavat lasta liikkumaan myös kotioissa. Vähän liikkuvien lasten kannustaminen liikuntaan on erittäin tärkeää.

Nokian Englanninkielisessä päiväkodissa noudatetaan päiväohjelmaa, johon kuuluu opetustuokiot, lauluhetket, leikkimistä, askartelua ja piirtämistä sekä liikuntaa ja ulkoilua. Päivittäisen ulkoilun ja viikoittaisten metsäretkien lisäksi liikuntakasvatus sisältää jokaviikkoisen liikuntapäivän läheisen koulun liikuntasalissa tai urheilukentällä. Kielikylpypäiväkodissa painotus on englannin kielen oppimisessa leikkien, laulujen ja muun toiminnan kautta mutta samalla pyritään vahvistamaan myös lasten henkisiä (emotionaaliset sekä kognitiiviset taidot), fyysisiä (motoriset taidot) ja sosiaalisia valmiuksia. (Nokian Englanninkielisen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma i.a.)

Liikunta- ja taidekasvatus on sisällytetty muihin kasvatusarvoihin kuten lapsen yksilöllisyyden tukemiseen, sosiaalisuuteen ja leikin kautta oppimiseen. Muun muassa laululeikit ja pienryhmätoiminta edesauttavat kasvatusarvojen toteutumista, mutta mielestäni tanssituokiot voivat tuoda monipuolisuutta uutena toiminnallisena oppimisen välineenä. Nokian Englanninkielisessä päiväkodissa ei ole aikaisemmin toteutettu vastaavanlaista hanketta tai muitakaan varsinaisia pedagogisia tanssituokioita.

Kehittämispainotteisen opinnäytetyöni tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa tanssillinen menetelmä, joka tarjoaa toiminnallisen lisän englannin kielen oppimiselle englannin kielisen päiväkodin esikouluryhmälle. Näin tarjottaisiin lisää vaihtoehtoja erilaisille oppijoille. Esimerkiksi selkeästi audiitiiviset oppijat voivat oppia englanninkielisiä satuja kuunnellen ja samaan aikaan kinesteettiset oppijat toisessa pienryhmässä oppivat tanssin kautta. Tanssi toimii linkkinä kielellisen, kognitiivisen oppimisen ja toiminnan, liikkeen välillä. Samalla tanssi luo monipuolisen oppimisympäristön tarjoten niin kinesteettiselle, audiitiiviselle kuin visuaalisellekin oppijalle mahdollisuuden ihanteelliseen oppimiseen.

Lisäksi pienryhmissä toteutettavalla tanssituokiolla on sosiaalinen tehtävä. Lapset tanssivat ryhmässä ja yksilöt muodostavat yhtenäisen tanssiryhmän. Osa aktiviteeteista sisältää myös taktiillista oppimista, koskemista toiseen ryhmäläiseen. Tanssituokio haastaa koordinaation, rytmittämisen ja motoriset taidot sekä mahdollistaa myös taiteellisemman, oman vapaan tanssi-ilmaisun.

4 HANKKEEN TOTEUTUS

Aloitin opinnäytetyön ideoinnin syksyllä 2015 ja vähitellen aiheen muotoutuessa ja selkiytyessä toiminnalliseksi hankkeeksi kokosin ideapaperin, jonka luovutin helmikuussa 2016. Opinnäytetyön suunnitelman esittelin maaliskuun alussa ja hankkeen toteutuksen aloitin suunnitelman hyväksyttyäni välittömästi.

4.1 Suunnitteluvaihe

Ennen hankkeen toteuttamisvaihetta esittelin suunnitelmani päiväkodin johdolle sekä esikouluryhmän lastentarhanopettajalle. He hyväksyivät suunnitelman sekä allekirjoittivat sopimuksen opinnäytetyöyhteistyöstä. Keskustelin esikouluryhmän lastentarhanopettaja Minna Myllymäen kanssa myös osallistujista ja toteutuksen teknisestä puolesta; kuinka monta lasta tanssituokioon osallistuu sekä milloin ja missä tanssituokio järjestettäisiin.

Kohderyhmäksi muotoutuivat esikoululaiset. Esikouluikäisellä on yleensä riittävä motorinen kehitystaso, joka mahdollistaa samanaikaisen oppimisen kuten tanssin askeleet ja vieraan kielen sanat. Esikouluryhmässä lapsia oli kaikkiaan 14 ja ryhmän suuri koko aiheutti omat haasteensa tanssituntien toteuttamiselle. Hallittavuuden kannalta päädyttiin pienryhmään ja lasten valinnan tanssiryhmään suoritti esikouluopettaja. Hän tunsi hyvin lasten kiinnostuksen kohteet sekä heidän motorisen kehitystasonsa. Mukaan valikoitui tanssista ja liikkumisesta pitävät 6- ja 7-vuotiaat pojat sekä neljä tyttöä, yksi heistä 7-vuotias, loput 6-vuotiaita. Yksi lapsista kuului tehostetun tuen piiriin lähinnä keskittymiskyvyn puutteen ja oppimisvaikeuksien vuoksi. Kaikki lapset osallistuivat tuokioihin vapaaehtoisesti. Tanssiryhmän lapsien vanhemmilta pyysin kirjallisen luvan.

Kaikki vanhemmat suhtautuivat opinnäytetyön aiheeseen kannustavasti ja antoivat suostumuksensa mielellään.

Suunnittelutyö lähti liikkeelle tuntirakenteen suunnittelusta sekä musiikin ja tanssien valinnasta. Pitkään pohdin, millaista musiikkia käytän, kuinka helppoja tai vaikeita tanssiaskelia opetan, millaisia sanoja opetan ja miten niitä lapsiryhmälle opetan.

Lasten yksilölliset erot näkyvät esikouluikässä selkeästi. Lapset, jotka ovat liikkuneet enemmän, erottuvat liikuntaharrastuksissa kehittyneempien motoristen taitojensa vuoksi. Kaikkien lasten motivaation ylläpitäminen edellyttää ohjaajalta kykyä rakentaa tunnista jokaiselle riittävän haastava ja monipuolinen ja toisaalta myös sellainen, että onnistumisen kokemukset ovat kaikille mahdollisia. Jotta tanssituokio olisi tavoitteellinen ja tuokio sujuisi mahdollisimman luontevasti, tulee siis tehdä tuntisuunnitelma. Harvoin suunnitelmassa pystytään täysin pitäytymään, mutta suunnitelma -ja muutama varasuunnitelma antavat ohjaajalle varmuutta vetää ohjattu tuokio sujuvasti ja varmasti läpi.

Tuntisuunnitelman muodosta ei ole olemassa mitään yleistä rakennevaatimusta, mutta usein liikunnanopetuksessa käytössä oleva tuntisuunnitelmalomake muodostuu seuraavista osista: yleistiedot, tavoitteet, opetussisältö ja harjoitteet, opetusmuoto ja organisointi, arviointi ja palaute sekä aika. (Jaakkola, Liukkonen & Sääkslahti 2000, 291.) Liikkumaan oppiminen ja motoristen taitojen kehittäminen edellyttävät sitä, että ohjaustapahtumassa huomioidaan lapsen yksilöllisyys, tavoiteasettelu, olosuhteet ja välineet (Autio & Kaski 2005, 54).

Suunnitteluvaiheessa olikin tärkeää asettaa tanssituokioille tavoitteet sekä kartoittaa fyysinen tila ja käytettävissä olevat välineet ja niiden toimivuus. Tanssituokiolle järjestettiin tila päiväkodin isosta salista ”Big Roomista” siirtämällä tuolit ja pöydät sekä matot ja penkit sivuun. Musiikkisoitin ja matot olivat päiväkodin puolesta saatavilla.

Työssäni käytin jokaisen tanssituokion runkona liikunnanopetuksen tuntisuunnitelmalomaketta (Liite 1). Suunnitelma auttoi jäsentämään opetussisältöä ja tuokion rakennetta. Samalla tulin arvioineeksi mahdolliset

vaaratilanteet, siirtymävaiheet ja ajankäytölliset haasteet. Myös tavoitteiden toteutuminen oli helpompi arvioida, kun opetustavoitteet olivat selkeästi näkyvillä.

Suunnittelemani tanssituokiot rakentuivat hyvin pitkälti Jaakkolan ym. (2000, 291) esittelemän mallin mukaan: aiheeseen virittäytymisen jälkeen aloitetaan alkulämmittelyllä. Sitä seuraa opetus- ja harjoitteluosa sekä mahdollisesti soveltava osa. Lopussa on vielä arviointi ja loppukoonti. Suunnittelemani tanssituokion rakenne muotoutui siis seuraavanlaiseksi: Lyhyen esittelyn - kuka olen ja miksi olemme täällä- jälkeen aloitamme alkulämmittelyllä, joka kestää noin kolme minuuttia. Sitten seuraa opetus- ja harjoitusvaihe, missä opetamme kahdesta kolmeen tanssia, tanssiosuuden kesto on noin 10-12 minuuttia. Tanssien jälkeen lapset ohjataan hakemaan itselleen patja loppurentoutusta varten. Siinä lapset makaavat itsekseen hiljaa silmät kiinni omalla patjallaan, ja keskittyvät kuuntelemaan kuulemaansa puron solinaa ja lintujen liverrystä. Rentoutushetken kesto on noin kolme minuuttia.

Rentoutumistaidolla on monia hyviä ulottuvuuksia, niin fyysisiä kuin psyykkisiä. Lasten ja nuorten liikunnan yhteydessä rentoutuminen mm. auttaa laukaisemaan lihasjännityksiä, vaikuttaa myönteisesti oppimiskykyyn, vahvistaa osaltaan minuuden kokemusta ja parantaa keskittymiskykyä (Autio & Kaski 2005, 138). Aluksi rentoutus voi kestää vain pari minuuttia ja tavoite voi olla pysyä paikallaan, olla hiljaa ja pitää silmät kiinni. Kun lapset oppivat tämän vaiheen, voi aikaa pidentää ja lapset voivat opetella keskittymään omaan hengitykseensä ja rentouttamaan kehoansa. Hiljentymisen ja rauhoittumisen jälkeen oli lyhyen palautteen annon ja arvioinnin vuoro.

Yhteensä toimintatuokion kestoksi suunnittelin noin 20 minuuttia lasten rajallisen keskittymiskyvyn ja osin päiväkodin rutiinien vuoksi. Tavoitteena oli käyttää samoja tansseja ja opittavia sanoja jokaisella kerralla. Jokaisella kerralla kysyn sanat lapsilta ja hypoteesina on, että lapset oppivat ja muistavat sanat -sekä tanssiaskleet kerta kerralta paremmin. Tanssituokiot suunniteltiin järjestettäväksi kerran viikossa tai mahdollisesti jopa kaksi kertaa viikossa olosuhteista ja päiväkodin rutiineista riippuen.

Musiikin valinnassa kriteereinä käytin selkeää rytmiä, sopivaa tempoa ja ikäkaudelle sopivaa sanoitusta. Osan musiikista valitsin oletuksena, että lapset tunnistaisivat tutut laulut. Alkulämmittelyssä käytin tuttuja leikkejä, kuten patsasta ja soveltavassa osassa tunnin lopussa vapaata tanssia leikkivarjon avulla.

Käyttämäni musiikki oli lapsille osittain entuudestaan tuttuja lauluja lasten piirreyistä elokuvista ja radiosta. Käytin näitä tuttuja lauluja lämmittelyosiossa: "I like to move it", "What does the fox say" ja "Gummibear". Varsinaiset tanssikappaleet olivat seuraavat: DJ Özin Music Man, Mini Discon Superman song ja DJ Casperin Cha-Cha Slide. Soveltavan leikkivarjo-osion musiikiksi valitsin Frozen -elokuvasta tutun "Let it go":n. Lopuksi oli vielä rentouttavaa puron solinaa loppurentoutuksen ajaksi.

Kun musiikki ja tanssit oli valittu, kokosin varsinaisen tuntisuunnitelman. Siitä kävi ilmi tunnin rakenne, osallistujat, tavoitteet, opetussisältö ja harjoitteet, opetusmuoto ja organisointi, arviointi ja palaute sekä aika.

Toimintatuokio ohjattiin pääasiallisesti englannin kielellä. Jos joku lapsista ei ymmärtänyt ohjeistusta, käytettiin äidinkieltä apuna. Alussa kerrottiin lyhyesti mitä tanssituokiossa tullaan tekemään. Tunnin tavoite oli motivoida lapset liikkumaan ja opettaa heille kaksi uutta tanssia ja niiden sanastosisällöt. Tavoitteena oli saada lapset luottavaiseksi ja rennoksi ja nauttimaan tanssituokiosta.

4.2 Toteutusvaihe

Kehittämishankkeeni toteuttamisvaihe alkoi maaliskuussa suorittaessani pedagogista lapsi- ja perhetyön harjoittelujaksoa Nokian Englanninkielisessä päiväkodissa. Sovimme, että harjoittelun ohjaajana toimiva esikouluryhmän lastentarhanopettaja on mukana jokaisessa tuokiossa ja että tuokiot järjestetään "Big Roomissa" muiden lasten mentyä ulos aamupäivällä ennen ruokailua.

Lapsia ohjatessa hyvä ennakkovalmistautuminen on ensiarvoisen tärkeää, sillä muuten ohjaaminen voi päätyä helposti kaaokseen. Varasuunnitelmia on hyvä olla useampia. Katsoin myös tarpeelliseksi miettiä siirtymätilanteet mahdollisimman nopeiksi ja sujuviksi, jotta lasten keskittymiskyky ei herpaantuisi turhaan odotellessa.

Ennen tanssituokiota tein tarvittavat alkujärjestelyt; Laitoin musiikin valmiiksi soittimeen, pidin tuntisuunnitelman ja kellon esillä. Siirsin tuolit ja pöydät sivuun ja pyysin lapsia ottamaan sukat ja kengät pois, ellei heillä ollut sisätossuja, jotka pysyivät hyvin jalassa. Otin myös loppurentoutusta varten patjat valmiiksi nurkkaan.

Ensimmäinen tanssituokio toteutettiin harjoitteluni neljännellä viikolla maaliskuun lopulla. Olin oppinut jo tuntemaan paremmin lapset ja he odottivat tanssituntia innolla. Tanssituokion alussa kerroin heille englanniksi mitä tulemme tekemään. Selitin saman myös suomeksi varmistaakseni, että kaikki lapset ymmärsivät, mitä odottaa.

Lämmittelyleikki oli kaikille osallistujille tuttu "patsas". Kun musiikki soi, he tanssivat vapaasti rajatulla alueella, tässä tapauksessa isossa huoneessa. Kun musiikki loppuu, jähmettyvät he nopeasti patsaiksi. Tähän käytin aikaa kolme minuuttia. Lapset kuuntelivat ohjeet ja toteuttivat tutun leikin kiitettävästi innostuen heti. Tämä leikki harjaannuttaa erityisesti havaintomotorisia taitoja (Autio & Kaski 2005, 55).

Seuraavaksi pyysin heidät piiriin. Kerroin ensimmäisen tanssin olevan Superman Song. Valitsin sen ensimmäiseksi tanssiksi, koska tanssi sisältää paljon erilaisia sanoja ja liikkeitä. Alkutunnista lapset jaksavat vielä paremmin keskittyä tekemiseen. Superman Song-tanssissa käytettävät sanat olivat:

- Clap your hands
- Sleep
- Wave your hands
- Hitch a ride
- Sneeze
- Go for a walk

- Lets see you swim
- Now ski
- Spray
- Macho man
- Sound your horn
- Ring a bell
- OK!
- Kiss
- Comb your hair
- Wave your hands
- Superman, Woaaaah!

Keroin laulussa käytettävät sanat ja lapset toistivat sekä leikkivät ne ennen varsinaista laulua. Lapset tiesivät entuudestaan suurimman osan sanoista. Keroin myös, että laulamme ja tanssimme piirissä kolme kertaa saman tanssin ja viimeisellä kierroksella teemme kaiken nopeasti. Tanssi sujui hienosti, mutta yksi tyttö ja poika kyllästyivät toisen kierroksen jälkeen. Tytöt huusivat Supermanin kohdalla Supergirl, mikä oli mielestäni ihastuttavaa. Tanssin kesto oli 3.32 minuuttia.

Seuraavan tanssin nimi oli Cha-Cha Slide. Siinä lapset seisoivat rivissä vierekkäin. Ennen tanssia kerrattiin suunnat englanniksi: eteen, taakse, vasemmalle ja oikealle. Cha-Cha Slide-tanssissa käytetyt sanat ja liikkeet olivat:

- Clap
- Left/ Back/ Right
- Stomp
- Hop
- Slide
- Reverse
- Hands on your knees

Tanssi sujui muuten mallikkaasti, mutta useimmilla oikea ja vasen meni sekaisin. Tanssin kesto oli 4.32 minuuttia. Tanssin jälkeen pyysin heitä hakemaan patjan itselleen ja samalla hämärsin huoneen. Pyysin heitä makaamaan hiljaa selällään, silmät kiinni, omaan hengitykseen keskittyen. Taustalla soi kesäinen linnun liverrys ja puron solina. Keroin suomeksi, kuinka perhoset lepattelivät ympärillä

ja mansikat ja ruoho tuoksuivat. Kuljin jokaisen luona leyhytellen huivilla "kesätuulta" kasvoille. Rentoutusta kesti kolme minuuttia. Vaikka pyrin ohjeistamaan tanssituokion englanniksi, päätin silti käyttää enemmän suomen kieltä rentoutuksessa, jotta he osaisivat paremmin keskittyä kehoonsa ja rauhoittumaan liikunnan jälkeen.

Yhteensä tuokioon kului aikaa noin 25 minuuttia. Käytimme vielä pari minuuttia lopussa välittömään palautteenantoon. Kysyin lapsilta suullisesti miltä tanssituokio tuntui. Vastaukseksi sain: "Kivaa", "Ihan kuin ois ollu kesä", "Se oli kiva se tuuli". Kysymykseen, mikä oli kivointa, sain vastaukseksi "no tää kaikki" ja " tää loppu (rentoutus)". Lastentarhanopettajan mielestä tuokio sujui myös erittäin mallikkaasti. Päätimme järjestää toisen tanssituokion jo heti seuraavana päivänä. Lapset olivat innoissaan, ja ulos päästyään jatkuivat Superhiiri-leikit.

Seuraava tanssituokio toteutettiin yllätyksellisesti koko esikouluryhmän kanssa, koska neljä lasta oli sairaana. Minulla oli siis kymmenen lasta ohjattavana, neljä poikaa ja kuusi tyttöä. Toteutin tuokion saman kaavan mukaan. Osa lapsista osasi nyt entuudestaan laulut ja tanssit ja he toimivatkin malleina uusille tanssijoille. Aikaa tuokioon meni yhteensä 22 minuuttia. Nyt rentoutus oli huomattavasti levottomampi ja lapset halusivat patjansa kaverin viereen. Kuiskuttelua ja levotonta pyörimistä oli selvästi ilmassa. Palautteenannossa kysymykseen mikä oli kivointa, sain edelleen samat kommentit; sekä "no kaikki" ja "kivointa oli linnunlaulu ja tää kesä".

Nyt lapset alkoivat odottaa tanssituokioita ja lähes päivittäin he kyselivät, koska seuraava tanssituokio on. Valitettavasti myös tanssiryhmän ulkopuoliset esikoululaiset kyselivät, voivatko he osallistua uudestaan ja vaativat selitystä, miksi he eivät pääse tanssimaan uudestaan.

Kolmannen tanssituokion järjestin seuraavalla viikolla. Nyt ryhmä muodostui viidestä osallistujasta, yksi tytöistä oli sairaana. Tanssiryhmäläiset hallitsivat todella hyvin kaksi ensimmäistä tanssia ja siksi päätinkin lisätä uuden tanssin tunnille. Alkulämmittely meni tutulla kaavalla, mutta lisäsin hieman haastetta. Kun musiikki taukosi, annoin ohjeen tehdä jotain, ei vain jäädä liikkumattomana paikalleen. Ohjeistin lapsia englanniksi kuten; Hands on the floor, sit down, one

foot up. Ryhmä ymmärsi ja toteutti kolmen minuutin lämmittelyleikin jälleen kiitettävästi.

Ennen Superman-tanssia kysyin lapsilta montako tekemistä he muistavat laulusta. Ryhmä muisti 12/16 liikettä. Tanssi sujui hienosti. Sitten esittelin uuden tanssin, jonka nimi oli Music Man. Siinä soitetaan eri instrumentteja ja näytin lapsille soittimien kuvia, joista he tunnistivat kaikki. Kertasimme yhdessä myös englanninkieliset soittimien nimet ennen tanssia. Tanssimme piirissä ja he oppivat tanssin heti. Viimeinen tanssi oli tuttu Cha-Cha Slide. Ohjeistin lapsia visuaalisesti huomattavasti vähemmän kuin aiemmillä kerroilla. Ainoa haasteellinen kohta tanssissa oli edelleen vasen ja oikea.

Koska aikaa oli kulunut sen verran vähän, päätin ottaa vielä leikkivarjolla tapahtuvan vapaamuotoisen piiritanssin kaikille Frozen-elokuvasta tutun Let it Go-musiikin tahdissa. Lapset silminnähdessä nauttivat musiikista ja osa tytöistä osasi sanat ulkoa. Lopussa lapset olivat vähällä riehaantua varjon kanssa, mutta noudattivat kuitenkin ohjeitani. Lopussa rentouduimme vielä saman kaavan mukaan, mutta tällä kertaa pyysin heitä levittäytymään ympäri huonetta, jotta turhalta supinalta ja häiriköinniltä vältyttäisiin. Nyt kuitenkin häiriön aiheutti cd-soitin, joka pätki musiikkia rentoutuksen aikaan. Se vaikutti omaan keskittymiseeni ja lasten oli vaikea päästä rentouden tilaan. Yhteensä koko tuokioon aikaa kului 19 minuuttia. Lyhyessä palautteenannossa kivointa oli kuulemma silti rentoutus ja leikkivarjo.

Vanhemmilta sain palautetta, että lapset lauleskelivat tanssimiaan lauluja myös kotona ja osa pyysi vanhempiaan etsimään jonkun tietyn laulun internetistä. Oli palkitsevaa kuulla lasten kertovan tanssitunneista ja odottavansa niitä innolla.

Neljäs toimintatuokio järjestettiin huhtikuun alussa viikon päästä edellisestä kerrasta. Nyt paikalla oli yksi poika ja neljä tyttöä, yksi osallistujista siis sairaana. Tuokio eteni tuttua rataansa. Lämmittelytanssi ohjeiden kanssa, nyt koskettiin myös muihin: Hand on a friend's head, feet together with a friend. Ensimmäinen tanssi oli uusi tulokas, Music Man. Sitten pyysin ryhmää valitsemaan kahdesta vanhemmasta tanssista toisen. He valitsivat Cha-Cha Slide-tanssin eivätkä halunneet minun näyttävän enää lainkaan edessä mallia. Tanssi sujui upeasti,

varsinkin kaksi tytöistä johti hienosti koko ryhmää esimerkillään. Ainoa kohta, mikä ryhmälle tuotti edelleen vaikeuksia, oli suunnat -oikea ja vasen. Otimme myös pidetyn kolmen minuutin leikkivarjotanssin mukaan ja tämän jälkeen pidensin loppurentoutuksen neljään minuuttiin. Aikaa tuokioon kului yhteensä 27 minuuttia.

Nyt lapset jo murehtivat tanssituokioiden päättymistä valmiiksi. Myös pienten ryhmäläiset olivat kuulleet Frozen-elokuvasta tutun "Let it go" -laulun ja pyysivät minua iltapäivisin soittamaan sitä heille. He tanssivat ja lauloivat haltioissaan tuttua laulua, ja osasivat liikkeet ulkoa, joita elokuvan päähahmo elokuvassa teki. Osa pojista oli myös kiinnostunut tanssikulmastamme iltapäivisin isossa huoneessa ja liittyi seuraamme tanssahtelemaan legoaluksineen.

Viimeisen, eli viidennen virallisen tanssituokion järjestin jälleen viikon päästä edellisestä. Paikalla oli alkuperäinen kuuden hengen ryhmä. Lämmittelyleikki oli tällä kertaa Musical Chair, eli musiikin soidessa kuusi lasta kiertää ympyrää viiden tuolin ympärillä. Kun musiikki loppuu, yrittävät he istua mahdollisimman nopeasti tyhjälle tuolille. Yksi lapsista jää ilman tuolia ja jälleen vähennetään tuoli pois. Leikki jatkuu siis neljällä tuolilla ja viidellä pelaajalla. Kehotin lapsia, jotka tippuivat pelistä jatkamaan sivummalla tanssia. Sitten lapset tanssivat itsenäisesti ilman ohjaustani kaikki kolme tanssia; Music Man, Cha-Cha Slide ja Superman Song. Loppurentoutuksessa lähetin heidät hiljaa yksitellen pois huoneesta, kun tuntevat kevyen kesätuulen kasvoillaan- leyhyttelin huivia jokaisen yllä yksitellen. Aikaa tähän viimeiseen tuokioon kului yhteensä 22 minuuttia.

Harjoitteluni viimeisellä viikolla esikoulun opettaja kertoi, että he ajattelivat esittävänsä Music Manin kevätjuhliinsa. Kuusi tanssiryhmäläistä esittäisivät tanssin ja loput esikouluryhmäläiset soittaisivat soittimia taustalla bändissä. Niinpä päätimme vielä kerran lastentarhanopettajan pyynnöstä tanssia koko esikouluryhmän kanssa Music Manin. Paikalla oli kaikki 14 lasta, joista kaksi eivät olleet lainkaan kiinnostuneet osallistumaan tanssiin. Loput esikoululaisista tanssivat kuitenkin hienosti ja olivat innoissaan tulevasta esityksestään toukokuussa.

5 KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTI

Kehittämishankkeen tavoitteena oli kehittää ja toteuttaa menetelmä, jossa tanssin avulla tuetaan vieraan kielen oppimista Englanninkielisessä päiväkodissa. Hankkeen ja toteutuksen arviointi perustui omaan havainnointiin, mukana olleen lastentarhanopettajan havainnointiin sekä lasten kokemuksiin, joita pyrin sanallisesti kuvailemaan. Koska opinnäytetyöni ei ollut luonteeltaan tutkimus pyrin lähinnä saamaan jokaisen osallistuneen lapsen oman subjektiivisen kokemuksen tanssitunneille osallistumisesta. Pyysin osallistujilta suoraa sanallista palautetta jokaisen tuokion jälkeen ja kirjasin mielipiteet itselleni välittömästi ylös. Osa menetelmän arviointia oli myös lasten käyttäytymisen havainnointi tuokioissa. Sanaton viestintä - ilmeet, eleet, liike- ja kehonkieli, lasten keskittymiskyky ja motivaatio kertoivat osaltaan tanssituokioiden mielekkyydestä. Tarkoitus oli tarjota sellaista virikkeellistä ja toiminnallista tekemistä, johon lapset jaksaisivat keskittyä 20-30 minuutin ajan. Ei liian haasteellista mutta ei myöskään ikätasolle liian helppoa.

Osalle lapsista tunnit olivat selvästi hieman liian haasteellisia. Tämä näkyi takalalle jättäytymisenä ja sivusta seuraamisena sekä mielenkiinnon lopahtamisena, mikä ilmeni eleistä ja suorasta sanallisesta viestinnästä ("en jaksakaan enää"). Kaksi tyttöä käy säännöllisesti viikoittaisella tanssitunnilla ja sen huomasi. He "esiintyivät" mielellään eturivissä ja ottivat vetovastuun tansseissa. Muut katsoivat heiltä mallia.

Kuitenkin jokaiselta lapselta sain vain positiivista palautetta. Kun viimeisestä tanssikerrasta oli kulunut viikko, kysyin vielä kaikilta lapsilta henkilökohtaisesti, mistä he erityisesti pitivät ja mitä jäi tanssikerroista mieleen. Kysyin: miltä tuntui? Mikä oli kivointa? Mitä jäi mieleen tanssituokioista? Kaikki lapset vastasivat, että tuntui kivalta ja hauskalta ja suurimman osan mielestä rentoutuminen oli kivointa. Myös tuolileikistä pidettiin ja Music Man-tanssista. Kysymykseen, mitä jäi mieleen, vastasivat lapset 2-3 tekemistä (harjataan hiukset, mennään takaa ja

eteen, piano ja trumpet, 2 hops this time, pussipilli -säkkipilli, piano, swimming, atshuu-sneeze, peruuttaminen, lentosuukot). Vaikka kysyttäessä lapset eivät pystyneet palauttamaan mieleensä montaa tehtävää laulusta, muistivat he suurimman osan liikkeistä ja sanoista heti musiikin kuullessaan.

Tanssituokioita sivusta seurannut lastentarhanopettaja Minna Myllymäki koki oppimistilanteen ja tanssituokiot positiivisena ja piristävänä lisänä. Myllymäen (henkilökohtainen tiedonanto 6.6.2016) mukaan tanssillinen toimintatuokio soveltui hyvin esikoululaisten ohjelmaan. Lapset kokivat tanssimisen mielekkäänä ja pääsivät liikkumaan ja purkamaan energiaa kesken eskaritehtävien. Esikoulussa ei aiemmin ollut tanssittu, ainakaan kyseisen toimintavuoden aikana, joten tilausta tämän kaltaiselle toiminnalle oli. Tämä ryhmä oli fyysisesti erittäin aktiivinen ja heillä oli runsaasti energiaa, joten toimintatuokio oli heille aivan paikallaan. Oppiminenhan sujuu silloin helposti, kun lapsi tekee itselleen mielekästä puuhaa, eli tältäkin kannalta tanssin yhdistäminen kielen oppimiseen toimii.

Myllymäki on tottunut käyttämään laululeikkejä kielen oppimisen välineenä englanninkielisessä varhaiskasvatuksessa, mutta ei ole aiemmin ajatellut, että siihen voisi yhdistää myös tanssin. Esikoululaiset oppivat nopeasti tanssituokioissa käytettyjen laulujen sanat ja lauseet, ja osasivat liikkua laulussa annettujen englanninkielisten ohjeiden mukaisesti.

Tanssituokio oli niin suuri menestys ja lasten oppiminen niin tehokasta, että Myllymäki päätti ottaa yhden tansseista osaksi esikoululaisten kevätjuhlaesitystä. Esitys sujui mainiosti. Hän aikoo jatkossa käyttää tanssillisia toimintatuokioita esikoulussa ja arvioi niiden soveltuvan nuoremmillekin lapsille, kunhan musiikki on heidän ikätasolleen soveltuvaa. Tanssituokiot antoivat uusia, käyttökelpoisia ideoita päiväkodin toimintaan ja ennen kaikkea madalsivat kynnystä myös lastentarhanopettajille ottaa tanssi osaksi toimintaa. (Myllymäki 2016.)

Lapsiryhmän ohjaajan tärkeitä ominaisuuksia ovat muun muassa aitous, hyvä itsetuntemus, kannustavuus, luotettavuus, turvallisuus ja luovuus. On tärkeää, että ohjaaja on tunnilla aito oma itsensä, sillä lapset vaistoavat yllättävän helposti epäaitouden. Myös hyvä itsetuntemus on ohjaajalle tärkeä. Lapsiryhmää

ohjattaessa herää paljon tunteita, niin positiivisia kuin negatiivisiakin. Ne on hyvä tiedostaa ja käsitellä, sillä vain siten niihin voi vaikuttaa. Ohjaaja voi esimerkiksi palautteen avulla kehittää itsetuntemustaan ja sitä kautta omaa toimintaansa ohjaajana. (Autio & Kaski 2005, 64–66.)

Oma 20-vuoden ohjaukokemukseni helpottaa myös lasten ohjaamisessa. Tuntirakenne on tuttu ja tanssinopetus sujuu rutiinilla. Oman haasteensa ohjaamiseen tuo ytimekkyys. Lapsille tulee selittää mahdollisimman lyhyesti mitä tullaan tekemään ja alkuvalmistelut sekä siirtymätilanteet on hyvä miettiä valmiiksi. Haasteelliseksi koin musiikin ja tanssien valinnan kohderyhmälle. En tiennyt etukäteen, olivatko tansseissa esiintyvät sanat heille tuttuja vai eivät.

Myös kannustaminen on tärkeää lapsia ohjattaessa. Kannustaminen yhdessä myönteisen ja rakentavan palautteen kanssa antaa lapsille onnistumisen kokemuksia ja sitä kautta motivaatiota jatkaa. Tärkeää kannustamisessa on myös se, että ohjaaja osaa motivoida lasta jatkamaan, vaikka joku toinen osaisi tehdä enemmän asioita kuin kyseinen lapsi. Ohjaajan onkin hyvä muistaa, että taitojen oppiminen etenee yksilöllisesti. (Autio & Kaski 2005, 65.)

Osa lapsista oli innolla alusta asti mukana, osa seurasi aluksi sivummalta toimintaa osallistuen osaan tansseista. Tanssituokio perustui vapaaehtoisuuteen ja jokainen lapsi sai toteuttaa tanssinsa omalla tavallaan ja tyylillään. Aremmatkin lapset olivat suhteellisen helppo motivoida mukaan tanssimaan ja keskityin antamaan pelkkää positiivista palautetta elein ja ilmein joka tanssin aikana sekä sanallisesti joka tanssin jälkeen.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää ja toteuttaa menetelmä, jossa tanssin avulla tuetaan vieraan kielen oppimista kielikylpypäiväkodissa. Suurin painoarvo oli opinnäytetyön toiminnallisella osuudella, eli lapsille pidetyillä tanssitunneilla. Tanssituntien tarkoituksena oli tuoda jotakin uutta päiväkodin arkeen. Liitteenä olevan tuntisuunnitelmapohjan sekä kirjattujen tuntisuunnitelmien tarkoituksena oli puolestaan mahdollistaa se, että muutkin varhaiskasvattajat voisivat niiden pohjalta suunnitella ja toteuttaa englanninkielisiä tanssituokioita joko kielisuihkuna normaalin päiväkodin arjessa tai osana kielen oppimista kielikylpypäiväkodissa. Jäin myös pohtimaan, voisiko menetelmää hyödyntää esimerkiksi maahanmuuttotyössä. Maahanmuuttajalapset voisivat sisäistää suomen kieltä tanssin ja liikkeen keinoin. Myös erityistä tukea tarvitsevat kuten kehitysvammaiset ja käytöshäiriöistä kärsivät lapset voisivat hyötyä tanssillisesta kielen oppimisesta.

Opinnäytetyölle asettamani tavoitteet toteutuivat melko hyvin. Vaikka aiheesta ei suoranaisesti löytynyt aiempia tutkimuksia tai paljon lähteitä, oli materiaalia saatavilla kuitenkin riittävästi. Yhtenä pelkonani oli valita vääränlaista musiikkia ja tansseja kohderyhmälle. Vaikka ohjaajakokemusta minulla onkin, niin lapsiryhmiä olen ohjannut hyvin vähän. Mietin myös pitkään, mikä on laululeikkien ja tanssin ero. Haasteellista oli löytää tarpeeksi tanssillista ja menevää, lapsille sopivaa sanoitusta ja helppoa rytmikkaa sisältävää musiikkia. Osin onnistuin, osin koin epäonnistuvani lauluvalinnoissa. Kaksi valitsemaani tanssia, Music Man ja Superman olivat ehkä liikaa toistensa kaltaisia.

Ajattelin ennen hankkeen aloitusta varsinkin pojilla olevan ennakkoluuloja tanssitunteja kohtaan. Luuloni osoittautuivat onneksi vääriksi ja molemmat tuokioihin osallistuneet pojat olivat innolla mukana. Mitä nuorempana tanssiharrastus aloitetaan, sitä vähemmän ennakkoluuloja lapsille ehtii syntyä.

Ehdin tutustua muutaman viikon ajan lapsiin ennen hankkeen aloitusta. Mitä pidempään osallistuvat lapset on tuntenut ja mitä paremmin heidän oppimistyyliinsä sekä yksilölliset piirteensä tuntee, sen lapsikeskeisempään ja toimivampaan ohjaukseen todennäköisesti päästään. Parhaiten toiminnalliset tanssituokit toimisivatkin tutun lastentarhanopettajan ohjaamana.

Jäin myös pohtimaan tuokioita sivusta seuranneen lapsille tutun lastentarhanopettajan merkitystä ja vaikutusta lasten käyttäytymiseen ja keskinäiseen vuorovaikutukseen. Olisiko tuokio sujunut lasten osalta, ehkä myös ohjaajan osalta luontevammin, jos kukaan ei istuisi sivussa ”arvioimassa”? Olisivatko lapset testanneet tuokion ohjaajaa, vierasta aikuista uhmaamalla sääntöjä enemmän, jos tuttu opettaja ei olisi ollut paikalla? Mitä jos lastentarhanopettaja olisikin osallistunut tuokioon aktiivisesti lasten kanssa? Eri variaatioita olisi mielenkiintoista kokeilla. Olin kuitenkin tyytyväinen, että tuokit sujuivat asianmukaisesti eikä lapsia näyttänyt haittaavan lastentarhanopettajan läsnäolo lainkaan, itse asiassa he näyttivät unohtavan hänen läsnäolonsa tyystin tuokion ajaksi.

Olisin toivonut, että kaikki halukkaat olisivat päässeet mukaan projektiin, nyt osalle esikouluryhmäläisistä tuli paha mieli, koska eivät päässeet jokaiselle tanssitunnille. Hanke olisi voitu toteuttaa kahdessa eri pienryhmässä mieluummin kuin suurentaa ryhmäkokoja. Nyt tuntui, että ryhmä oli juuri sopivan kokoinen yhden ohjaajan hallittavaksi ja ohjattavaksi.

Tanssituokit ovat mielestäni täysin toteutettavissa myös nuoremmille lapsille. Kun koreografia sekä vieraan kielen opetussisältö ovat ikä- ja kehitystasolle oikeat, voi tanssituokiosuunnitelmaa soveltaa jopa 3-vuotiaille lapsille.

Opinnäytetyöprosessissa tuli paljon uutta asiaa vastaan. Toiminnallisen hankkeen luonne, mielenkiintoinen teoria liikuntakasvatuksesta ja kielikylvyn historiasta sekä käytännön haasteet: koska löytää aika opinnäytetyön lähdekirjojen lukemiseen ja itse kirjoittamisprosessiin, kun työ ja lapsiperhearki vie suurimman osan ajasta. Joskus pakko on hyvä motivaattori ja kiire alkuun paneva voima.

Tämä prosessi on osaltaan kehittänyt minua ammatillisesti pitkäjännitteisemmäksi sekä suunnitelmallisemmaksi. Toivonkin, että voin tulevaisuudessa kehittää tätä hanketta lisää ja hyödyntää tanssituokioita myös kielisuihkuopetuksen välineenä ja apuna. Toivottavasti tanssi ja kielen oppiminen rikastuttavat pian jokaisen päiväkodin arkea.

7 LÄHTEET

- Anttila, Eeva 1997. Musiikki ja tanssi. JaSeSoi Journal, 21-22 2013 Koko koulu tanssii! Kehollisen oppimisen mahdollisuuksia kouluyhteisössä. Viitattu 5.5.2016.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42322/Acta_Scenica_37.pdf?sequence
- Autio, Tuire & Kaski, Satu 2005. Ohjaamisen taito: liikunta tukemassa lapsen ja nuoren kasvua. Helsinki: Edita.
- Bandura, Albert. 1997. Self-efficacy: The exercise of control. 4. painos. New York: Freeman.
- Bärlund, Pia; Nyman, Tarja & Kajander, Kati 2015. ”Ai niin, unohdin pyyhkeen ja uikkarin kielisuihkutteluun tänään.” Vieraiden kielten aineenopettajiksi opiskelevien kokemuksia kielisuihkutuksesta. Suomen ainedidaktisen tutkimusseuran julkaisuja.
- Gallahue, David & Ozmun, John 2002. Understanding motor development: Infants, children, adolescents, adults. (5. painos.) New York: McGraw-Hill Companies.
- Halme, Katjamaria & Vataja Anita 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, Sirkka. (toim.) 1983. Kasvatustieteen käsitteistö. Helsinki: Otava.
- Jaakkola, Timo; Liukkonen, Jarmo & Sääkslahti, Arja (toim.) 2000. Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Jyväskylän yliopiston kielikeskus. Viitattu 30.5.2016.
<https://kielikompassi.jyu.fi/opioppimaan/oppimistyylit.htm>

- Karvonen, Pirkko 2000. Hyppää pois: lapsen motoriikan arviointi ja kehittäminen. Helsinki: Tammi.
- Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010.5. uudistettu painos. Tampere: Toimituskunta.
- Kuoppala, Anu 2002. Kulttuuri luo tanssia-tanssi luo kulttuurin. Teoksessa Näkökulmia pedagogiikkaan (toim.) Heikinaro-Johansson, Pilvikki; Huovinen, Terhi & Kytökorpi, Lea. Helsinki: WSOY
- Laurén, Christer 2000. Kielten taitajaksi- kielikylpy käytännössä. Ateena kustannus
- Meriläinen, Merja 2008. Monenlaiset oppijat englanninkielisessä kielikylpyopetuksessa. Virittäjä 2/2008 Verkkoilite. Viitattu 7.3. 2016.
http://www.kotikielenseura.fi/virittaja/hakemistot/jutut/merilainen2_2008.pdf
- Myllymäki Minna 2016. Henkilökohtainen tiedonanto 6.6.2016.
- Nokian Englanninkielisen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 7.3.2016. <http://spotidoc.com/doc/3452554/nokian-englanninkielisen-p%C3%A4iv%C3%A4kodin>
- Numminen, Pirkko 1996. Kuperkeikka. Varhaiskasvatuksen liikunnan didaktiikkaan. Gummerus Kirjapaino Oy
- Opetushallitus. Edu.fi. Opetushallituksen ylläpitämä verkkopalvelu i.a. Laatus liikuntakasvatukseen. Viitattu 7.3.2016.
<http://www.edu.fi/teemat/laatuoliikuntakasvatukseen> ja
http://www.edu.fi/perusopetus/liikunta/opetusmateriaalit_eri_lajeista/tanssia
- Otala, Leenamajja 1999. Osaajana opintiellä: Opas elinikäisen oppimisen matkalle. Virtuaaliyliopisto.

Pietarsaaren kaupunki. Kielikylpykoulu. Viitattu 25.5.2016.

<https://www.jakobstad.fi/lapset-ja-koulutus/koulutus/suomenkieliset-koulut/kielikylpykoulu-0-6>

Raappana Mirva 2013. Laulu- ja rytmileikit kolmesta neljään vuotiaan lapsen motorisen kehityksen tukena. Opinnäytetyö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi

Yle i.a. Liikkuen luovaksi. Viitattu 7.3.2016.

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/09/26/liikkuen-luovaksi>

Ylönen Maarit 2002. Kulttuuri luo tanssia-tanssi luo kulttuurin. Teoksessa Näkökulmia pedagogiikkaan (toim.) Heikinaro-Johansson, Pilvikki; Huovinen, Terhi & Kytökorpi, Lea. WSOY: Helsinki.

8 LIITE 1. Liikunnanopetuksen tuntisuunnitelmalomake

pvm _____ klo _____ luokka _____ tuntiin

pitäjä _____

Tunnin aihe, yleistavoitteet:

Välineet ja materiaalit:

Tavoitteet	Opetussisältö ja harjoitteet	Opetusmuoto ja organisointi	Arviointi ja palaute	Aika

(Jaakkola ym. 2000, 294).